

індивідуальних особливостей кожної дитини. Для підтримки дітей в цей період необхідно забезпечити психологічну підтримку та допомогу у зменшенні рівня стресу та тривоги, проводити просвітницьку роботу щодо формування позитивних соціальних норм та культурних стереотипів, а також проводити додаткові дослідження з метою більш глибокого розуміння процесу формування особистості дітей під час військового стану в українських умовах.

Список бібліографічних посилань:

1. Григоренко Т.В. Вплив військової конфліктності на психіку дітей та молоді. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2016. № 2 (66), С. 36-39.

2. Єрмак Т.І. Психологічні особливості дітей, які пережили війну. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2019. №1. С. 80-85.

3. Колісник В.В. Формування особистості дитини в умовах війни. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2017. №54. С. 34-39.

4. Лисенко Н.В. Вплив війни на розвиток дітей та шляхи їхньої адаптації. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2018. №56. С. 69-75.

5. Романова Т.В. Педагогічні аспекти розвитку дітей в умовах війни. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2019. №60. С. 34-39.

6. Усатенко Т.М. Психолого-педагогічні проблеми формування особистості дитини в умовах війни. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2017. №55, С. 45-51.

7. Верховна Рада України (2018). Закон України "Про військовий стан". Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2234-19#Text>

8. Міністерство охорони здоров'я України (2020). Психологічна допомога у військових конфліктах та військовому стані. URL: <https://moz.gov.ua/article/publications/psihologichna-dopomoga-u-vijskovih-kon>
(Одержано 12.02.2023)

УДК 159.922.8

Данііл Анатолійович ЗІНЧЕНКО,

Слухач магістратури Ф-3-101м

Харківського національного
університету внутрішніх справ

Старший лейтенант поліції;

Олена Павлівна МАКАРОВА,

старший викладач кафедри педагогіки та психології
факультету № 3 Харківського національного університету
внутрішніх справ, кандидат психологічних наук;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5480-5942>

Павло Дмитрович ЧЕРВОНИЙ,

старший викладач кафедри педагогіки та психології
факультету № 3 Харківського національного університету

НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ЖЕРТВАМ ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Війна внесла свої корективи у наше життя. Україна сьогодні повинна боротися не лише із зовнішнім ворогом, але й дбати про те, щоб права її громадян не порушувалися і в середині держави. Нажаль, кожен із нас по різному реагує на те, що відбувається в країні, люди, перебуваючи у постійному стресі та страху починають поводити себе не так, як зазвичай, і одним із цих наслідків є підвищення рівня насилля в сім'ях. Чи реально захистити себе від насильства під час дії військового стану в Україні? Відповідь, однозначно так! Як це можливо, і який алгоритм дій? Відповідь на це питання надає юристка Южноукраїнського бюро правової допомоги Інга Нестеренко.

Одним із головних законодавчих актів у цій сфері є Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 року № 2229-VIII. Цим Законом визначено основні терміни, зокрема визначено, що домашнє насильство – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [1]. При цьому дитиною, яка постраждала від домашнього насильства визначається особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства. У цьому ж законі виділено наступні види насильства:

Фізичне насильство – форма домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Сексуальне насильство – форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

Економічне насильство – форма домашнього насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

Психологічне насильство – форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи [2].

Перелік органів, та установ, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству (до яких можна звернутися у випадку, якщо ви є постраждалою особою): служби у справах дітей (що стосується дітей); уповноважені підрозділи органів Національної поліції України; органи управління освітою, навчальні заклади, установи та організації системи освіти; органи охорони здоров'я, установи та заклади охорони здоров'я; центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; суди; прокуратура; уповноважені органи з питань пробації [3]. До загальних служб підтримки постраждалих осіб належать заклади, які, у тому числі, надають допомогу постраждалим особам: центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка); центри соціально-психологічної допомоги; територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг); інші заклади, установи та організації, які надають соціальні послуги постраждалим особам [4].

До спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб належать притулки для постраждалих осіб, центри медико-соціальної реабілітації постраждалих осіб, кол-центр з питань запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей, мобільні бригади соціально-психологічної допомоги постраждалим особам та особам, які постраждали від насильства за ознакою статі, а також заклади та установи, призначені виключно для постраждалих осіб та осіб, які постраждали від насильства за ознакою статі [5].

Звертаючи увагу на покрокову інструкцію у випадку, якщо відносно Вас вчинено домашнє насильство [6]:

Звернутися до поліції, зателефонувавши до 102 та повідомити, що відносно Вас чи Вашої дитини вчинено насильство (зазначити своє ПІБ та контактні дані; дату, час, місце та обставини вчинення насильства. Попросити приїхати наряд за Вашою адресою) [7].

Які дії може вчинити поліція, приїхавши до Вас: скласти відносно кривдника протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбачено ст. 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення;

оцінивши ризики (оцінка ризиків – оцінювання вірогідності продовження чи повторного вчинення домашнього насильства, настання тяжких або особливо тяжких наслідків його вчинення, а також смерті постраждалої особи) може винести терміновий заборонний припис стосовно кривдника – спеціальний захід протидії домашньому насильству, що вживається уповноваженими підрозділами органів Національної поліції України, як реагування на факт домашнього насильства та спрямований на негайне припинення домашнього насильства, усунення небезпеки для життя і здоров'я постраждалих осіб та недопущення продовження чи повторного вчинення такого насильства (видається строком до 10 діб, питання щодо кількості діб виноситься на підставі оцінки ризиків працівниками поліції) [8].

Важливим моментом у фіксації вчинення фізичного та сексуального насильства є проходження лікаря, з метою фіксації ушкоджень та винесення ступеню тяжкості цих ушкоджень). В цьому випадку працівники поліції повинні відкрити кримінальну справу, зареєструвати заяву в Єдиному реєстрі досудових розслідувань і надати постраждалій особі витяг із нього [9].

Отже, пройшовши цей шлях, навіть під час дії військового стану, постраждалі особи можуть захистити себе, розірвавши коло насильства.

Список бібліографічних посилань:

1. Бочкарьова, І.М. Психологічні особливості жертв насильства в родині та можливості їх відновлення. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Психологія»*, 2018. №64. С. 44-48.

2. Голобородько І.В. Психологічні аспекти надання допомоги жертвам домашнього насильства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. 2017. №1(1). С. 111-115.

3. Деркач А.М. Психологічна допомога жертвам домашнього насильства. *Соціальна психологія*. 2016. №1(58). С. 55-62.

4. Зозуля О.А. Психологічна допомога жертвам домашнього насильства в Україні. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки: проблеми і пошуки*. 2018. №27 С. 82-86.

5. Кондратенко Т.О. Психологічні особливості жертв насильства в родині та підтримка їх відновлення. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Серія: Педагогіка, психологія*. 2017. №3(5). С. 66-70.

6. Лисенко Т.М. Психологічна допомога жертвам домашнього насильства в умовах військового конфлікту в Україні. *Науковий вісник Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. 2018 № 1(45). С. 71-77.

7. Матвієнко Г.В. Психологічна допомога жертвам домашнього насильства в умовах військового конфлікту в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Психологія». 2016. №1. С. 96-102.

8. Пащенко Н.В. Психологічна допомога жертвам домашнього

насильства: проблеми та перспективи. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Психологічні науки». 2019. №4(95). С. 95-103.

9. Приходько Т.М. Психологічні особливості жертв насильства в родині та шляхи їх подолання. *Психологічний часопис*. 2017. №5(1). С. 52-57.

10. Шевченко Н.О. Психологічні особливості жертв насильства в родині та підходи до їх допомоги. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. Серія: Психологічні науки. 2018. №2(6). С. 96-100.

(Одержано 25.03.2023)

УДК 159.96

Карина Дмитрівна ЙОГАНСЕН,

здобувач курсу 2-КМ-2В ННІДЗН

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вікторія Олександрівна ЗУБЕНКО,

старший викладач кафедри правничої лінгвістики

Національної академії внутрішніх справ

IMPACT OF WAR ON CHILDREN'S MENTAL HEALTH

As experts from the American Psychological Association say, wars are happening all over the world, and children are being affected in their own homes.

In the war, children lose both the basic elements of well-being - at home, schools, hospitals - and the vital psychological foundations of happy growth and development - their parents, a sense of security, and a comfortable environment for learning about the world.

Children are the most vulnerable category in society. Due to their age, they perceive changing events quite acutely, become dangerous, and completely change the environment and cause a sharp dynamics of psycho-emotional ties with adults. A child not only experiences loss, separation from his father, he has to get out of his usual state, leave his room, his bed, he cannot always take with him toys that are very important to him. If an adult can perceive this more or less mentally, then for children this is too acute an emotional event.

War brings uncertainty into the lives of children, activates fear and anxiety. Children are losing their daily routine. First of all, it is displayed in anxiety. They have breakdowns, fights with other children, tantrums, conflicts, they become naughty. Secondly, they lose their socialization. They need to communicate with peers, is in an environment with other children. And during the war, many children are deprived of this. Its absence or insufficient amount is expressed in the need to be heard, to feel one's importance and to show self-expression. Many children have now left and are leaving their homes and moving to other territories, for many this is perceived as a misunderstanding why they leave their past life, their toys, their home, their friends, and they have anxiety, fear, misunderstanding and not knowing how to behave further. Many children have experienced depression, so you need to